

Latweeschu feikas

ij

Maleenās.

No Archäolingu Zahna
teiku krakjuma usralstijis

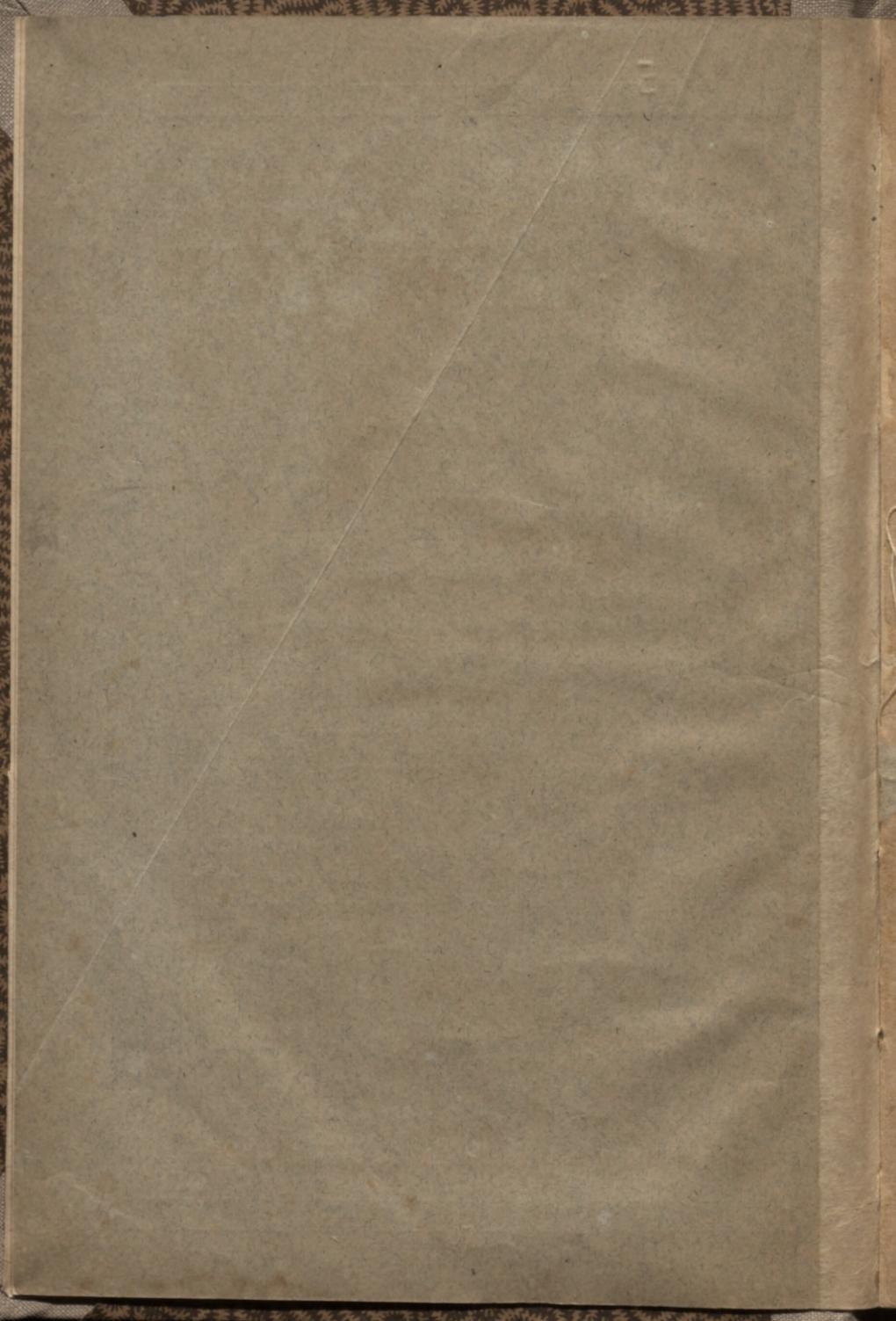
V. Behrsinsch.

I burtniza.

Uzulinsch līhlījās,
Saulai saknas naroādit;
Wiejs muhlausa galutnīti,
Saula saknas balinaja.

Rīga, 1888.

V. Behrsina apgahdeend, Suworowa eelā № 7.

8
125

Latveeschu teikas

is

Maleenās.

No Krehslinu Zahna
teiku frahjuma israfstijis

P. Behrsinsch.

I. burtniza.

Užulinisch lihlījās,
Saulai faknas nardādit;
Wiejs nuhlausa galutnīti,
Saula faknas balināja.

Rīgā, 1888.

P. Behrsina apgahdeenā, Suworowa eelā № 7.

L. X. B.
No. 188678
In.

0309057023

Parb. 59

28

Дозволено Цензурою. — Рига, 11-го июня 1888-го г.

Druksats pēc M. Jakobsona, Rigā, Wehweru eelā Nr. 5/7.

Preekschwahrs.

Lauta.

Kam tew nebii firmu stahstu,
Kas skait' gadu simteaus?

Ta kahds Deewa meerā dufojhs dsejneeks sawā laitā
schehli issauzahs, rebśedams, ka stahstu un teikas par fenlaiku
tautas waroneem if tautas gandrihs pawisam suduschi.
Ka Latweescheem waronu teiku naw hijis masums, leezina atl-
kuschas drostalas tautas dseesmās un parunās. Bet tas jau ilgi
ilgi atpakal, kur schee waroni dsihwojuschi un zihnijschees;
ari jau ilgi ilgi atpakal ir tas, kur Latweescheem par scheem
waroneem bij pilns un pateefes sajehgums. Laiks, un ferischi
apstahkli, pahrwehrsch daudī; tee ari pahrmehtuschi, iñihzina-
jujschi tautas sajehgu par patstahwibas laikmetu un zihniineem,
kas schahs patstahwibas labad tapa westi. Brihwibu un zih-
ninus preefsch brihwibas eespehj apdseedat tikai tas, kas pats
no schahs dwachas zaurdwehsts; atkarenibā dsimuscham un
dsihwojocham un ari preefsch nohlamibās ne ko labaku ne-
zerocham schi sajehga eet pasfchanā. Tikai schur tur, kur
vate weeta fenos darbus atgahdina, weenam un otram paleek
kahda tumjscha atmīna no patstahwibas laikeem un zihniineem
un pahreet teikas un stahstds no augumu us augumu.

Otrs tahds pats leels eenaidneeks fentehwu teikahm ir
scho laiku modernā kultura. Schimbrischam tautas teikas
tikai wehl mekle sinat teiku krahjei; paschai tautai teikas top
deenu no deenas fweschakas. Zaur moderno kulturu eerautai
wispasauligā laika straume muhsu tautinai ir suntu un tuhkfostsch
zitu zenteenu, zitu preefschmetu par ko domat, ap ko nobar-
botes. Latweeschi griboschi negriboschi peespeesti selot leelajai
tautu straumei. Talab tautas dseesmas un ferischi tautas
teikas wehl tikai wezu lauschu ihpaschumā, kurus jaunlaiku
straume nespēhj tahdā mehrā aisenemt, ka jaunako pa-audsi.

Un tomehr — kad apskatam muhsu nestaitamo pulku
tautas dseesmu, apklausamees turak pehz tautas teikahm un
pasfahm, mums jaleezina, ka Latweescheem no schahm mantahm
ujslabajees foti leels krahjums. Bet reise ar to ari ja-afshifst,
ka scha awota ahderes fihfst, plok, ne tikai katru gadu, bet
katru deenu. Sirmās wezites un wezischi ismirst un ar wineem

us wiseem laikeem eet pasuſchanā tik gadus ne tikai desmitahm, bet simtahm teikas un stahsti, kurus, winu mutei aplūfot, wifas pafaules gudrajee nespēhj dīhwajeem atdot.

Ka daschi apgabali, fewischki tā dehwetā „Maleena“, wehl deesgan teiku bagata, to peerahda ſchis teiku krahjums, kas fakrāhts weenā paſchā pagastā, nahzis iſ weenas paſchas mutes. Stahstītaja, no kuras Kreiſlinu Jahnis ſchahs teikas kļauſījēs, jau brihs pee desmit gadeem gul ſemes klehpī. Saprotaams, ka ſchis krahjums talab ne-eefpehj ne puſi no ta paſneegt, ko ſchi mahmīna ſawā laikā ſinajuſe — un tā tas aba gan buhs wifur zitir. Teiku, paſaku un tautas dſeeſmu ſinataji ahtri ween iſſuhd iſ dīhwajo pulka. Ladeht ar ſcha materiala krahſchanu wiſai jaſteidsas, jaſteidsas wairak, ne kā ar kahdu zitu ſiniſku pehtijumu.

Runajot par teiku un paſaku krahſchanu, japeeſihme, ka ſchahs no wezifcheem un wezitehm naw nebuht tik weegli iſ-dabujamas. Šweſchneekam jau reti iſdoſees pee ſchahm man-tahm peektluht. Ari paſiſtāmus „Maleenās“ wetſchinās beeſhi ween atraidihs teikdamas: „Euh nu, diēlin, tu toadas bleenu dſiſmas un taikas gribi ſināt — tis jow grahks!“ Tikai tam, kas pilnu uſtizibū ſpehjīs eemantot un kas ſpehj wetſchinu notwert tahdā brihdi, kur tas pee laba prahta, kahdureiſ iſ-doſees ſchai noslehpumainajā teiku walſti eekluht.

Gan ſchāi ſinā, fewischki zaur Brīhwsemneeka lungu, iſhti dauds ſtrahdats. Bet buhtu jaſtrahda wehl wairak. Deretu iſrihkoſ ihpafchās elſpedizijs no diwi trim perfonahm, kas lai apzetotu galejos Latvijas stuhrus, kur tautini, tahlak no leelo lara katastrofu un zīhnu apgabaleem, tahlak nost no modernas kulturas ſehdekeem, vilſehtahm, wairak usglabauſchī ſawu pirmbuhtibu. Zīt rafſtitajam ſinams, tad ſchāi ſinā un no-luhkā gandrihs nelahdi zelojumi Latvijā wehl naw iſdariti. Uſ labahm ſekmehm ſinams tik tad warehs rehkinat, kad pee pehtijumeem peedalīſees laudis, kas par wiſahm leetahm prot eeguht weenkahrſcho laiſchu uſtizibū.

Laiſchu ſcho grahmatinu klajā tai zeribā, ka ar to buhſchu pakalpojis tik lab ſiniſku wiſreem, teem paſneegdams weelu preeksch tahlakeem pehtijumeem, ka ari pakalpojis ſawai tautai, wiſai paſneegdams to, kas iſhti wiſas paſchās.

I.

Somu*) (Samu) besdibens.

Alswiču pagastā, Viſukoku mahju tuwumā atrodas kahds jau ſen gadeem aſaudſis besdibens, ko tikai no tam war paſht, ka uſ besdibena augoſe ſahle naw ſala, bet iſſatas bahla, apdeguſe.

Senak, ka teika ſtahſta, besdibens bij tif leels, ka tur neweens nekahdi ne-eefpehja pahri tilt. Metahl no besdibena dſihwoja kreetns wihrs Viſukoks wahrdā. Viſukoks nekad neaiſmirſa no pirmeem augleem un pirma daſinajuma dee-wineem dot un garineem upuret. Par to deewini Viſukoku bagatigi apſwehtija, ta ka tam nekas netruhka. Bet laimini Viſukoku apſtauda un pret winu ſakuhdija ſomus. ſomi ar ſemes garineem, kas no Viſukola allasch dabuja upurus, naidā buhdami, apnehmahs Viſukoku ſamaitat. Bet ſihle jumtā ſchehli dſeedadama Viſukokam paſinoja, kahdas breefmas tam gaidamas. Viſukoks behga, lihds nonahza pee leela besdibena, kur newareja pahri tilt. Jau ſomi rihkles plah-tija, gribedami behgoſcho apricht, kad pats wezais debefis to pamanija. Winsch tuhlin pañehma tif leelu akmini, ka tas pus purwja wareja apſlaht un to ſweeda ſomeem uſ galwas. Bet tamehr akmens no debefim nokrita, tamehr ſomi, manidami ka nebuhs labi, ſalihda besdibenī. Akmens uſkrita purwī taifni tai weetā, kur ſomi ſalihda ſlihgnī. ſemes deewini ahtri ween lika purwim pahraugt ar zeetu welemu, lai ſomi wairs nekad netiktu no besdibena laukā pee ſaules gaiſmas. Drihs ween purws palika par puſtotu plawu un

*) ſomi jeb ſami = launi uhdens gari, kas dſihwoja eferds un purwju besdibenos, pus ſiws, pus tſchuhſkas ar zilweka galwu.

augligu lauku. Tifai tanī weetā, kur wežā mests akmens purwī eegrīmis, sahle ir bahla un isskatas kā apdeguse, jo akmens, kas no debesīm mests, bijis karsts un wehl lihds schodeen naw atdsīsis, bet dedsina sōmeem galwas.

No ta laika somi pāsaule wairs naw redseti. Akmens winus speesch arween dīšlak un dīšlak semes dibenā. Vehz dauds, dauds šīnts gadeem tee buhs tīk dīšli eespeesti, kā isskritihs semei zauri un no jauna nahēs pāsaule zilwekeem par mozibū.

Wisukoks tai weetā, kur no sōmeem isglahbts, eestahdijsa osolu un ustaifija ūew mahjas. Pee stahditā osola saknehm winsch arween eelika likumu no pirmieem augķeem, no pirma wiruma un pirma darinajuma un bij zauru muhšchu turigs un laimigs. Nomirdams winsch pāwehleja dehslam tapat darit. Bet dehls aismirfa tehwa padomu, darinaja meestiku, wahrija pirmo wirumu, bet garineem ne kā nedewa. Par to pehrkons nospehra pāschu Wisukoku un nodedzinaja wina mahju. Bet darinatais alis pālīka par upiti, kas wehl schodeen zaur Wisukoka mahjahm tek us Melupi, un seewas un meitas wehl daschdeen met upite nāndu un zitas leetas, lai garinās apmeerinatu un weža labklahschānahs sahktos no jauna.

II.

Par semes deewinu baroschanu.

Semes deewinā peemita alās, jent leeleem akmeniem, lokos un kalnōs un peenehma labvraht upurus, kā zilweku behrni teem atnesa. Upuru nezejus tee apswehtija ar wišahni semes mantahm, pildija klehtis un tihnes, līka padotees kumelineem, gotinahm, wuschkitrahm (aitinahm). Un kautini to sinaja un tehws behrneem un sāmnieeki sāmei zeefschi peekodinaja, no wiša pirmajā, no pirmajeem augķeem un

pirmajā viruma dot deewineem sawu dalu. Ja kahds, kas agrak deewinus barojis, wehlak no scha darba atrahwahs, tad deewini palika dußmigi. Wini tahdeem atrahwa sawu svehtibu un daschurets wehl ussuhtijs kahdu neslami. Kas nespehja weenumehr deewinus harot, tam bij labak, ka nemas ne-eefahka. Landis pagastā pahristaja it labi, krei mahjas tehwī deewinus haro, kaut gan paſchi harotaji to neklad neispanda, bet nesa upurus ſlepen.

1.

Ontu mahjās (Alswiku pagastā) wezōs laikos dſihwoja faimneeks, kas pastahwigj garinūs un ſemes deewinus haroja. Ari puſcheem peckodinaja, neko nedarit pirms garini naw atmineti; neweens nedrihltſteja ehſt no pirmajeem augleem, nedſ dſert no pirmā darijuma, eckam deewini nedabuja sawu dalu, zitadi bij gaidama bahrga ſodiba. Wisi paſlaufija faimneeka paſehlehm, bet paſcha faimneeka weeniga meita to nedarija; wina ifzepa jaunu rudsu maift un, garinūs neatmine-dama, ehda pirmo kumofu pate. Par to deewini apſkaitahs un meitai usſuhtijs ſodu: wina jaunas mafes paehduse uſpuhtahs un nomira.

2.

Weenudeen Wifukoka zeema (Alswiku pagastā) peezu faimneku gani ſadſina lopus Melipes malā. Peezas ganu meitenes fanahza pec upuru akmena un apſehdahs launagu ehſt. Kad bij paehduschas tad weena meitene fazija: „barofim ari mehs deewinus, doſim wineem launaga atleekas!“ Bitas meitenes bij ar meeru un winas wiſas peezas ſabehra launaga atleekas akmena dobumā, fazidamas: „ehdat, deewini, kas mumis, tas jums!“

Otru deenu pec akmena nonahſtot meitenes redjeja, ka deewini wiſu waſar pameto haribu par naſti bij apehduschi. Winas ari ſchodeen dewa deewineem it kura sawu dalu

un tā tas gahja zauru wasarā. Bet tad nahza seema un meitenes wairs ganōs negahja un newareja deewineem seedot. Bet meitenehm nebija meera, ka deewini palika bes upureem. Winas wifas farunajahs un panehmuſchās ehdamo aifgahja pee upuru akmēna. Bet fneegs un ledus bija upura akmēna dobumu peepildijis, talab meitenes noſpreeda seedojumu paraft sem akmēna. Winas raka un strahdaja, bet fneegs bij wifai dſilſch un feme ſafaluſe. Meitenes nepaſpehja garineemi parasto upuri dot un gahja behdigas mahjā. Mahjās pahrnahkot winas wifas peezas bij prahṭā jukuſchās; deewini, duſmodamees, ka nedabuja ſawu daļu, tahn uſſuhtija traſuma ſlimibū. Wiaas deenu un naſti zita nerunaja un zita negribeja, kā eet pee leelā akmēna deewineem upuret. Zif ko kahda no wiaahm tapa ſwabada, ta tuhla ſtrehja ahrā ſalā pa lauku ſaukdamā: „numis jacet pee deewineem, numis jacet pee deewineem!”

Meitenes laikam ſawn muhſchu nebuhtu ahrſtejamas, ja Pehrkonā zeema wežā, loti gudrā ſeewa, nebuhtu pee drihſuma ataizinata meitenes glahbt. Līkai ar leeleem upureem, ar ſweeftu, peemu, gaļu un zitahm leetahm wina deewinās apmeertnaja un meitenes iſpeſtija. — No ta laika wairs neds gani neds peeguļneeki nekad ne-eet pee upura akmēna laimagu turet.

III.

Par tſchuhſku Ķehnīnu.

1.

Iau ſenlaikos laudis ſinaja, ka Oſenu leelajā purwī neiſmehrojamā besdibenī mahjo tſchuhſku Ķehnīnach. Tſchuhſku Ķehnīnach iſſlatijahs loti wežs ar ſuhnahm un sahli apaundis, melns kā nałts, dewinahm uguṇigahm strihpahm par muguru. Bet galwā tſchuhſku Ķehnīnam ſelta wainags, ar pehrlehm

un dahrgeem akmeneem, kas faulē mirdseja neskaitamās krahſās. Tſchuhſku Lehnina wainags bij dauds dahrgeals, ne ka wesela Lehnina walſis. Tahds, kas wainagu ſpehtu eemantot, ne kaad nemirtu, het diſhwotu muhschigi un buhtu gudrs. Par ſimtu gadeem reis tſchuhſku Lehninach atſtahja ſawu tumſcho midſenit un nahza wirs ſemes faules starobs ſilditees un zitahm tſchuhſkahm padomu dot, lai tahs ar zilwekeem wed karu bes miteschanas.

Selta wainags ar ſawu burwigo ſpehku daschu wilinaja. Bet neweens nekad ne-eedroſchinajahs tſchuhſku Lehninam tuwotees, jo ſnaja ka wina azu ſkateenam tahds burwigs ſpehks, ka tam, kuru tas uſſkata, azumirkli janirſi.

Reis Sagadu zeema laudis Dſeanu purwi iſdſirda breeſ-migu ſchnahleſchanu un ſpeegſchanu un tuhlin ſaprata, ka tſchuhſku Lehninach pehz ſimtu gadeem iſnahzis pee deenā gaifmas. Wiſſ leelais purws uudſeja un uudſcheja no tuhleſtoſch tuhleſtoſchahm tſchuhſkahm, kas no wiſahm malahm bij ſapulzejuſchahs Dſeanu purwi tſchuhſku Lehnina atnahleſchanu ſagaidit. Laudis bij loti iſmifuschi, ka tſchuhſku Lehninach padarihs wineem ko launu. Wehſits par tſchuhſku Lehnina parahdiſchanos drihs ween iſpaudahs wiſā apgabalā, un jau trefchā deenā pee Dſenu purwja atjahja dailſch jaunellis uſ balta ſirga ar kailu ſobennu rokā. Jaunellis bij ſwefchā, bij jahjis zaur triju wirſaiſchu ſemehm, lai tikai ee mantotu tſchuhſku Lehnina wainagu. Sagadu zeema laudis, dſirdeſdam iſ ſaumeklim nodomā, winu gauschi luhdſa tſchuhſkas meerā liſt. Bet jaunellis nebij atrunajams. Kā ſibens wiſch eefchahwahs ar balto ſirgu purwi, ſobennu augstu gaifā turedams. Bijā pate pusdeena un tſchuhſkas guleja ſaritinajuschaſhs faulē. Jahtneeks laimigi ſasneedſa zini, uſ kura pats tſchuhſku Lehninach ſnauda un apkaht wiau guleja ſaritinajuschaſhs dauds tuhleſtoſchahs zitas tſchuhſkas. Ahtri ſobens gaifā noſpihdeja un tſchuhſku Lehnina wainags

ar weenu zirteenu bij nozirsts, eekam tschuhfku lehninsch jahtneku sprehja ar sawu slateenu apburt. Tschuhfku lehnina wainagu sobena galâ usduhris winsch steidsahs projam. Bet tschuhfkas tam metahs wirsu no wisahm pusehm. Jaunellis zirta ar sobenn tschuhfrahm ko tik jaudaja. Bet zehrtot tschuhfku lehnina wainags no sobena gala nokrita semê. Tschuhfkas wainagu atdabujuschas bij apmeerinatas un ainsesa wainagu tschuhfku lehninam atpakał un to tam uslîka galwâ.

Jaunellis jau domaja laimigi no tschuhfku widus laukâ tizis, kad tschuhfkas no lehnina usmudinatas sahka tam pakal dsihtees. Tschuhfkas, uj wehdera leenot neware-damas jaunekla panahkt, sametahs riteni un astes sobôs eekoduschas ar leelu ahtrumur dewahs jauneklim pakal. Gan jaunekla sirgs frehja fa sibens, bet tschuhfku riteni nahza arween tuvak. Landis, redsedami jaunekli tahlâs breefmâs, ahtri sakrahwa leelu sahrtu tschuhfrahm zelâ un to aisdedes-naja, bet tschuhfkas ritenischi pahrlehza par sahrtu pahri. Jau tschuhfkas bija jahtneekam gluschi klah, jau sahka tihtees sirgam ap kahjahn. Jaunellis, redsedams ka jahschus newar glahbtees, nolchza no sirga un dewahs kahjahn skreet ko jaudaja. Tschuhfkas pa tam aprija sirgu, ta fa tikai fauli atlikahs. Ari jaunellis nebuhtu tschuhfrahm ismuzis, ja tinwumâ nebuhtu pagrabs ar dselsu durwim. Winsch tik ko paspehja tur eesprukt im durwîs aisschaut, kad tschuhfkas fa riteni weena pehz otrâs atsitahs pret durwim. Winas mehginaja zaur durwim waj muhri zauri tikt, bet seenas bij beesas un durwîs zeetas. Trihs deenas tschuhfkas krimta un loschnaja ap pagraba durwim un tad aiswillahs projam.

2.

Otra teika par tschuhfku lehninu schahda:

Tschuhfku lehninsch pehz simtu gadu parahdijahs Dsemu purwi Wina wainags jeb sekste mirdseja fa selts un

dimants. Wainagam peemita brihnischkigs spehks. Ja tāhds sekti dabuja un to ißwahrijis no wiruma strehba pirmo karoti, tāhds bij pats gudrakais un laimigakais zilweks semes wirsū un sinaja wiſu.

Ari kungs muiſchā dſirdeja, ka tſchuhſku lehnirsch parahdijees un kahroja wainagu dabut. Winsch ſa-alzinaja wiſus ſawus laudis un ſolija leelu makſu tam kaſ wainagu atneſihſ. Bet neweens ne-uſnehmahſ. Kad ar labu neweens uegahja, tad kungs pauehleja ar bahrdſbu. Kas leegtos klauſit, tam bij uahwes ſods gaibams. Laudis iſbijahſ; ſewas un behrni raudaja un brehza, jo wehl ne kad nebij dſirdets, ka tāhds, kaſ bij galjijis tſchuhſku lehnira wainagu eekarot, buhtu dſihwſ pahrnahzis. Te eeradahſ tāhds jaunellis, kaſ ſolija wainagu atnest un lehſchus eejahja purwī. Jaunellis sinaja to azumirkli, kur tſchuhſku lehnirsch ar wiſahm tſchuhſlahm peepeschti eefnauschas, bet ari tikai weenu azumirkli. Schai azumirkli bij jaunellis pee tſchuhſku lehnira ſlaht, nožirta tam galwu un pirms tſchuhſkas redſeja kaſ notizis, bij iſ purwja ahrā. Tſchuhſku lehnirsch no behdahm eelihda Dſenau purwja besdibenā un bes wainaga wairs ſaules gaifmā nerahdas.

Kungs, wainagu dabujis jaunellim ir paldees neſazijs un to pats podinā eelizis un apſedſis ar wahku, eedewa pa-wahram wahrit, peekodinadams lai no wiruma nebauda, nedſ wahku zeļ uſ augſchu. Bet pawahram parleeku gribejahſ ſinat, ko ihſti kungs podinā leef wahrit. Winsch baſligi pažebla wahku un atrada wirumu. Winam uſnahza kahrumis no wiruma pabaudit. Panehma karoti, apjauza. „Tik puškarottes eestrehbſchu,” winsch domaja un to ari vadarija. Par leelu brihnunu pawars, uſreis ſinaja wiſu, par ko tik eedomajahſ. Winsch ſinaja, kaſ teek wahrits, ſinaja wiruma brihnunu ſpehku. Winsch ari tagad ſinaja, ka kungs, wireenu pawahram dodams, bij apnehmeeſ winu no-

nahwet, lai pawahrs ne-ispausch, zaur to kungs gudrs tizis. Sinadams, ka gudriba, to kungs kahroja, tagad wixam rokā, winsch azumirlli isnehma dahrgo waikagu is wireena un dewahs ar wiſu projam us ſweschahm ſemehm, kur palika par flawemu wihrū.

Kungs gaidija, gaidija, kad pawars wirumu buhs if-wahrijis. Newaredams ſagaidit dewahs pats īehki raudſit. īehki pawara naw. Pazek wahku. Sekſte pagalam. Nobijees winsch gan ſtreb wireenu to til jauda, bet muklis bijis, muklis paleek. Kungs no duſmahm paleek waj traſ — ſcreen pa pilſehtahm, mescheem un puriweem kleegdams: „kur mana ſekſte? kur mana ſekſte? Beidsot kungs paſuda un netveens neſinaja, kur tas palizis.

IV.

Galwas kaufa awots.

Netahk no tahs weetas, kur Sulupite eetek Melupē, pazelas maſſ pafalninsch. Pafalnina fahnōs ir ifdobojuſmi, kas iſſatas ka leels mirona galwas kaufs. Iſ weena no ſheem ifdobojuemeem, if ta ſauktas mutes ifwerd maſſ awotinsch.

Par ſho awotinu teiſa ſtahſta ſchahdi:

Wezōs laikōs, us pafalnina ſtahweja leela birſs un birſij widū leels ſirms osols. Osola widus bij zaurs. Zaurumā dſihwoja waren gudrs wihrs, til gudrs ka ſeptiu deenu gahjumu tahda newareja atraſi. No malu malahm laudis ſteidsahs pee wina mekleſ padoma un palihdsibas; winsch ſinaja zif ſwaigſchau pee debeſim, zif deenas gahjumu lihds deewinam un dauds zitas apſlehytas leetas. Sen, ſen miruſchu dwehſeles gudrais wihrs redſeja ſtaigajam ſkaidrā deenas laikā. Nafti, kad wiſi guleja, gudrais wihrs ſinaja to brihdi, kad ſoli paleek dſihwi un ſahk runat.

Winsch tad farunajahs ar kokeem un kustoneem, ar semes un uhdens garineem un laudim eepreefch pafludinaja laimigas un nelaimigas deenas. Par to wiſs apgabals gudro wihrū zeenija un godinaja.

Kaiminōs dſthwoja negants lauschni wezakais. Schis, dſirdedams zik loti laudis weentuli flawe, palika ſtaudigs un apnehmehs winu famaitat. Weenā nakti tas fa-aizinaja wiſus ta apgabala burwjuſ un raganas kopā, Schee ſihleja un prahroja, lihds heidsot uſſihleja, ka weentula ſmadſeneſ atrodotees gudribas akmens, kaſ dahrgaſs, ne ka dewinu lehnina semes. Nam ſchis gudribas akmens, tas eſot pats laimigakais zilwets semes wirſu.

Slaugis to dſirdejis dēwa burwieem un raganahm leelas dahuwanas, atlaida winus us mahjahm un apnehmehs weentuli nogalinat, lai dabutu gudribas akmeni ſawā rokā.

Nakti ſlepkaſa eelihda birſi un paſlehpahs. Kad weentulis nahza un sahka ar kokeem farunatees, tad ſchis tam uſbruſa un nonahweja. Gudribas akmeni iſ ſmadſenehm iſnehmis winsch weentula galwu apraka tur pat kalninā un grieveja projam eet. Bet gudribas akmens eefahka tik ſposchi ſpihdet, ka ſlepkaſa no ſpoſchuma pawifam apſtulba. Winsch atſkattijahs us to weetu, kur galwu aprazis. Tai azumirlik galwa pazechlahs un fauza: „Behds, nelaimiga iſ! gudribas akmeni tu atradi, bet meera ir kapā ne-atradisi!“ Peepeschi tokos sahka wehtra krahkt. Gudribas akmens ſlepkaſam no iſbailehm iſkrita iſ rokahn un aſriteja tur, kur galwa parahdijahs. Galwa nogrima ſemak un gudribas akmens paſriwehrtahs par ſtrantuu un tezeja us leju. Wehtrai krahzot ſibeni sahka laiſtitees zaur kokeem. Osols nogahſahs ar leelu trokſni, uſkrita ſlepkaſam wirſu un to noſita. Bet ſlepkaſas diwehſele ne-atrod kapā meera, bet malbahs pa paſauli aplahrt. Tad atkal ſinamā laikā ta top eefloſita upites dibenā, kur tai gadu ſinteneem ilgi jadſer uhdens.

Laudis gudro weentuli apraudaja ilgi, ilgi un masgaja azis awotinā, kas no weentula galwas kaufa istezeja. Wisi awotinā atrada leelu weselibaś un meera spehku. Wahji awotinā masgadamees tapa weseli, mulki gudri, wezi jauni. Bet kād lungi muhsu semē atnahza un gribēja awotinā aīswest us Wahzjemi, tad uhdēnim pēpešchi wiſ ſpehls nosuda un tas tapa tahds pats kā zitti uhdēni.

Bet pawašara naftis neweens nedrihkt Galwas kaufa awotina twumā gulet. Koki tad ſchauſchaligi ſchnahz un pušnakti ſahk runat un ſtahſtit par gudrā weentula noſkaufanu. Mehnes apſpihd baigi galwas kaufu. Galwa tad pazelas un atfahrto lahstu, kahdu ta par ſlepławu iſſazijuse ſlepławibas nafti. Bet zilweks, kas to dſird, top mehms us wiſu muhschu. Bet pavaules galā gudrais wihrs atkal pēzelhees un dſihwos no jauna. Tad ari ſlepławam wiha grehls taps peedots un wiſch no uhdens dſerſchanas atſwabinats.

V.

Deewa gredſens.

Wezōs laikos Rosgawas filā dſihwoja waren ſtiprs wihrs, kas dauds reiſes bija zihniſees ar puhkeem un purwja welneem un tos pahrwahrejis. Par to wiſch yaſika lepns un daſhu reiſi leelijahs, kā ſpehjot uſwahret yaſhu deewu.

Reis wehlu wakarā ſtiprineeka buhdā eenahza wez̄ wihrinach, gaunchi noguriſ, un luhdsahs naftis mahjas. ſtiprineeks to atwehleja. Bet wezitim noplighuſchās drahnas nowelkoſ ſtiprineeks eeraudſija pirkſta gredſenu, kas tif ſpoſchi ſpihdeja, kā ſaules ſtarī. ſtiprineekam uſnahza kahriba gredſenu dabut ſawā warā. Kad wezitit apgulahs, tad wiſch to noſita un gredſenu no pirkſta nowilžis lihki aīneſa us Melipi un to eefweeda Tſchubineeka atwarā.

Gredseni pirkstā usmanzis stiprineeks gribēja projam eet. Bet peepeschi kōlōs sahka wehtra kault. Behrkons tik breesmigi rihbeja un sibens meta, ka stiprineeks istruhzees apstahjāhs. Breesmiga balsīs winam ussauza: „Nelaimigais, ko tu esī padarijis!“ Stiprineeks usmeta azis us gredseņa un ar bailehni redseja, ka no ta isauga milsīgas wara waschas (kehdes). Stiprineeks ar wīsu spēklu mehginaja no waschahni atratitees un behgt, bet newareja. Wara pinekki schnaudsahs ap winu arween zeeschak un zeeschak. Neredsami gari to nowilska atwarā, kur stiprineeku dselmes dibenā pēkala pē akmena. Nokautais wezis tam parahdijahs un fazijs: „Gredseņa dehļ tu mani nokawi, tad paleez tagad muhschigi gredseņam par fargu, lihds kahds atgadisees, kas gredseņu no tewis pretim nems!“ —

Tā stiprineeks daudz zilweku muhschu guļ atwarā un gaida atswabinašchanu. Iš par simtu gadu reis wiash no dselmes isnahļ un parahdas zilwekeem. Bet lihds schim wehl neweens naw gadijees, kas no ūslehtā gredseņu buhtu pretim nehmīs.

Behdejo reis stiprineeku redsejuſe jauna meitina, kas upmalā ganijuſe gowis. Atwarā us reis uhdens sahzis kusteces un iſ tureenes isnahzis leels, leels wihrs sposchās drehbēs ar wara waschahm ap kafku. Winsch schehli luhdamees issteepis rokas un meitenei gredseņu peedahwajis, bet schi no bailehni nogiħbuſe. Par brihtian ta tikai dsirdejuſe waschas uoſqanam un uhdenti no plunkschlam. Bet kād paſkatijuſehs us to puſi, tad wairi neweena ne redsejuſe.

Tai weetā, kur stiprineeks peekehdets, uhdens pastahwigi greechās mutuli un rauj kātru besdibenī, kas ūchai weetai tuwojas. Ta apgabala īaudiš, kam teika labi pasihstama, atwarā ne kād nemasaļas un mahtes behrneem beechti pēkodina, atvara tuvumā ne-eet.

VI.

Wirsaitis Lingrunis.

Muhſu ſemei reis bij gruhti laiki. Sweschi laudis atnahza no fwefchahm ſemehm ar leelu kara ſpehku un iſ- poftija wiſu ſemi, ta fa no Aluknes lihds Daugawai tik tſchetrās weetās dſirdeja gaili dſeedam. Gan laudis, fwefch- neekeem nahkot, fabehga meschōs un purwjōs, gan raudſija paſlehytees kur fatrs wareja, bet droſchibas nekur ne=atrada. Swefchneeki atveda lihds ſumpurnus, dſelſis flehtus ne- iwehrus ar zilweka rumpi un ſuna galwu. Sumpurni ſkrejhja tik ahtri fa wehjsch un jau par deſmit juhdſehm ſpehja ſaoſtit, kur zilweki paſlehpuschees. Sumpurni behgħus drihs ween atrada un apehda.

Melmitpes tuwumā dſihwoja lauſchu wezakais Lingrunis, kaſ bij tik ſtiprs fa eespehja koku trihs roku reſnuma ar wiſahm ſaknehm iſ ſemes iſraut. Tahlu tahlu, aif dewineem purwjeem un besdibeneem dſila mescha widū uſ augsta kalna ſtahweja Lingruna pils. Tikai tee, kam nelaime nn behdas bija, eespehja atrast zelu uſ wina pili. Zitti aifmirfa wina flawenos darbus un ta flawn ſkanda. Jau diwdewinas waſaras bij pagahjuſħas, kur wiſch laudim nebij rahdi- jees. Saülite jau ſeptinas deenas iſwakar uſiñu juheu eebrida un ſiħdenits, kam ſumpurni tehwu un mahti noko- duſchi, ſtaigajha trefchu deemu walbedams un raudadams pa meschu. Lingrunis azumirkli bij baltam ſirgam mugurā un jaħja uſ flajumu — wiſch fina ja fa eenaidneek ſem ēelausees un ſteidsahs ſawejus glahbt. Bet leela daļa ſtiprako wiħru jau bij kritiſchi. Atlikuſħos Lingrunis ſapulzinaja ap- ſewi un wiſi folijahs uſwahret waj mirt. Kà ſibens Lin- grunis ar ſawjeem bruķa eenaidneeku widū un tos ſakahwiſ attkal paſlehpahs purwōs un meschōs. Bet fwefchneeki ſanahza loti dauds. Slehpjotees Lingruna laudis apahwa

pastalas atschgarni zaur fo sumpurneem sajuka pehdas. Bet reis kahds no Lingruna laudim şho gdribu ne-eewehroja. Sumpurni şoda pehdas, atrada Lingruni, atrada wina pili. Eenaidneeki leelâ barâ nahza turp. Lingrunim bij şapnî şazits, ka tik tad seme no sumpurneem palitschot swabada, ja wisi wina wihi şcha zihna kritischt. Tadehk wisi gata-wojahs zihnitees nahwes zihniu.

Ay Lingruna pili iszehlahs leela kaufchanahs, ta ka palnus nomina lildsenis un purwji pildijahs zilweku mee-sahm. Septinas deenas un septinas naaktis Lingrunis no şawa baltâ şirga nenokahpa, bet kahwahs bes miteschanas. Septitas deenas wakarâ wisi bij kritischi, tik Lingrunis weens pats sehdeja şirgam mugurâ. Afinis tam tezeja no neskaitamahm wahtim. Kad redseja pehdejo draugu nonahwetu, tad winsh atschahja zihniu lauku un dewahs us Melupes puši. No wina ugunigahm azim isbijuschees eenaidneeki tam bes pretoschanas greeşa zeku. Bet tik fo tas bij projam, tad wisi kleegdami dsinahs tam pakal. Us Melupes stahwa krauja usjahjis tas redseja eenaidneekus wisapkahrt, ta ka newareja greestees ne pa labu ne pa kreisu roku. Iau egnaidneeki preezajahs, ka leelako pretineeku saguhstijuschi. Bet Lingrunis ne par fo negribeja dsihws dotees eenaidneeku roka. Winsh wehl reis atskatijahs us to puši, fur wina pils stahweja un roku pazehlis pefauza deewa şodu eenaid-nekeem par atreebeju un tad ar wisi şirgu nogahsahs no upes stahwâ krauja un pasuda tumishâ Melupes atwarâ. No ta laika sumpurni şcha semê, wařs naw redseti, jo şweschee ar teem aifgahja un wairš ne kad nerahdijahs.

Lingruna kapu rahda wehl şhodeen starp Alšviku pagasta Bišukoku un Platpiru mahjahm. Tapat Luhra paegliku falna rahda to weetu, fur Lingruna pils stahwejuše. Us Melupes krauja, fur Lingrunis nogahsees atwarâ, stahw

ahbele un seed ik paivasarus sarkanbalteem sedineem un apakshā atvars tahds pats tumshs un dshs kā senač. Agratōs laikōs jaunawas, ahbelei feedot, nesa turp wainagus un preewitu pahru par upuri, dseedadamas par Lingruua wareneem darbeem. Bet tagad tikai kahdas wezenites behrneem laiku pakawedamas stahsta par ūnlaiku waroni un wina darbeem.

VII.

Deewa kofle.

Wezōs laikōs Maleenas kalmōs dshivoja jauneklis, kam tehws un mahte jan masam bija mirushchi un kās talab weentulis bahrenitis staigaja pa pasauli. Dauds, dauds semes un walstis winsch bija pahrstaigajis un dauds redsejis un mahzijees, tad kahdudeen peenahza pee leela purwja, kur eeraudsis wezu wihrinu, kās lihds kruhtim purwja duhnās bija eestidsis un pehz palihdsibas faukdams, steepa rokas jauneklis pretim. Jauneklis par wezo wihrni apschehlojahs, išwilka wīnu is duhnahm un steidsahs is awotianu pehz uhdens, ar ko weziti atspirdsinat un nomasgat dublus. Atpakal nahkot jauneklis isbrihuijahs, ka wezischa wairs nebija, bet tai weetā schdeja leels wihrs sposchās drehbēs, kam waigs spihdeja kā ūnle. „Nebihstees, jaunekli!“ ūnis laipni teiza; „esmu tas pats, kuru tu melle; esmu pats deewis, redseju tawas behdas un nahzu tewi pahrbaudit, talab pahrwehrtos par wezu wihrinu. Nedsu, tew laba un schehliga ūrds. Wehlees ko ween gribi, es wiſu tew doschu.“ — „Ko Iai es nabaga bahrenitis wehletos?“ jauneklis fazija. „Dod mani sahles, kās manu noſkumuschu ūrdi waretu meerinat un preezinat!“ — „Nedsu, tu newehlees nedj mantas nedj bagatibas, Iai peepildas, kā tu faziji. Sche tewim ūrde, tik ko wina atskanehs, tad behdas un ruhpes no tawas ūrds behgtin behgs. Bet neisleeto tikai

ſcho dahrgo manu preefch ſewis ween. Paſaulē daudſ zil-
wekeem truhſt taſs mantas, fo par ſeltu un ſudrabu newar
pirkt — ſirdsmeera; tadehſ ſkandini ſawu koſli preefch wiſeem
kam ſlumjas un behdas uſnahkuſchäſ. — To ſazijis ſpoſchais
wihrs paſuda un jauneklis gahja ar ſawu koſli taſlaſ. Koſlei
atſkanot jauneklis ſajuta meeru un preeku, lahdū ſawā ſrđi
nebijia ſajutis. Wiſa radiba preezajahs un klauſijahs uſ
koſles ſkanahm, putni ſarōs wairſ nedſeedaja, upites nebur-
buļoja, pat mehmäſ ſiwiſ galwas iſ uhdens iſbahkuſchäſ
klauſijahs.

Tà jauneklis gahja zaur paſauli, deenahm behdukuſ
cepreezinadams un ſlumjas remdinadams. Bet ſad nafti
mehneſim ſpihdot wiſa koſle atſkaneja, tad uſzehlahs ſen
ſen ſarā krituſcho waronu gari un pee ſchahm ſwehtajahm
ſkanahm atſpirdzinajahs. Uhdens meitas atſtahja ſawu ſlapjo
wehſo pili un mehnefnizā uhdens roſehm rotadamaſ nahza
klauſitees ſchahs brihuſchkičas koſli ſkanas.

Tà jauneklis pahrstaigaja ſemju ſemes behdukeem neſ-
dams cepreezinachanu un no paſauleſ atſchkierteem garceem
atgahdinadams wiſu jaufakas, laimigakas deenas muhſchā. Beidsot jauneklim ſirds ſahka ilgotees pehž tehwijas un dſim-
tenes. Bet dſimtenei pa tam bij uſnahkuſchi gruhti laiki. — Jauneklis to redſedams raudaja ruhltas aſaras. — — Bet
tad atſkaneja wiſa koſle, un behduku ſirdis ſahka meerigaki
puſtet, nogurukhi gari atmodahs un pahrmahtee waroni
atdaļuja atpakal ſpehku un droſchibu.

Bet ſweschnekeem ſchahs nedſirdetas ſkanas reebahs
un teem ſkaneja gandrihs ka atreebeja balsis. Tumschā
nafti wiſi uſbruſa jauneklim koſletajam un to eemeta tumſchā
pagrabā, kur tas ſmaka ilguſ gadus. Wiſa weenigaſ eepree-
zinatajs bij koſle, ka, it ka wiſa behdas ſajusdama, ſkaneja
tik ſchehli, ſchehli, ka pat aufſtajeem zeetuma almeneeem aſaraſ

riteja. Ari zilweki apraudaja nelaimigā kolketaja līkteni, bet
bij par nespēhzigem winam valīhdset. Uhdens meitas wai-
bedamas nakti lidinajahs ap tumšo zeetumu un schehli
stahstija Bludonu tehwam, tā winu mihlulitis smokot zeetumā.
Bludons to dīrdedams eesahka bahrgotees, tā tā uhdens
krakldams un schnakhdamis sahka par kasteem pahri weltees.
Bili sweschineeki paschulaik swineja leelus swehlkus, dsehra,
lihgsmojahs, kad kahds eedomajahs jaunekla, kas tik spehjoti
spehjot kolkli skandinat. Winu lika atwest, lai tas eereibuschos
weesus pajautrinatu. Bahlaus jauneklis atnahza, bet wina
azis mirdseja sawads sposchums, kas lihdsinajahs atreeb-
schanas ugumij. Jauneklis sahka spehlet: kolkle skaneja druhmi
un schausmigi un jauneklis sahka apdseedat sawu un zitu
brahlu līkteni un sauza deewu par atreebeju. Sweschee to
dīrdedami istruhlahs. Winu wirsaitis kehra pehz eerotscheem
un sauza: „Sitāt winu, metat to zaur logu upē! Sadau-
sat wina kolkli!“ Bet tik to kahds jaunekla kolkli aiskahra,
tā breesmings pehrkons norihbeja. Pils logi saplihs un
fibena stars noschahwahs un fatreeza tos, kas jaunekli un
un wina kolkli gribеja aiskahrt. Bludons aumałam gahsa
uhdens wahlus pret pils muhreem; muhri un torri sahka
schlobitees; isbaiku sauzeeni atskaneja gresnajā dīshru istabā
un pils ar wiseem eemihtnekeem grima Bludona warā. Bet
jaunekli Bludona tehws apkampa un aissveda skaidrajā uhdens
pils, fazidams: „Reisi tu mani glahbi; tagad isglahbju tewi.
Pasaule tew laimes un meera nebuhs, tapehz paleez pec
manis!“

Un daikas uhdens meitas no wisahm puſehm apstahja
jaunekli pusčļojusčahs wiſſkaistakajā rotā. Winas ap
jaunekli deja un ūmaidijs tik mihligi, tā jauneklis aismirſa
wisas behdas un gruhtumus, ko semes wirſu peedſihwojis
un palika weenumehr Bludona pilī sawu kolkli spehledams un
un ar uhdens meitahm lihgsmodamees.

VIII.

Ontu muhscha preede.

Ontu kalmôs preefsch dauds dauds gadeem dsjihwoja wihrs wahrdâ Antinwars. Winam bija diwi dehli, tik stipri ka melnee lahtschi. Tehws palizis wezs atdewa dehleent mahjas un faimneezibu. Bet dehli newareja satift, fakdojahs un abi aisgahja karâ us wakareem, kur faule nogahja, solidamees pehz gada atkal pahnahlt. Wezais gaidija, gaidija, bet nesagaidija. Ikwakarus wijsch fahpa kalmâ pee preedes un skatijahs waj dehli nahkshot, jeb suhtishot sinu, bet ne ka nesagaidija. Bet sijlite tehwan treshâ gadâ padseedaja, ka dehli aif juhras esot par fungem, katrs pee sawa lehnina. Tehws par dehlu zeetu sirdi un aismirfibu schehchodamees nomira un mirstot lihdsâ kaiminus, lai winu parok kalmâ sem preedes fahnehm. Kaimini paflauftja.

No ta laika Ontu mahjâs faimneeki dsjihwo fildigi un beejchi mirst; wezais mirdams nowehlejis, lai faimneekem Ontôs tikmehr nebuhtu meera un lablahjibas, lihds tifdauds faimneeku nomiris,zik preedei faru. Ur katru faimneeku, kas Ontôs mirst, weens preedes sars nokalst.

Preede stahiv scho halddeen Onta kalmâ un redsama dauds werstes tahl. Laudis koku tura par zwiehtu un ne-weens to nedrihkst nozirst. Wixas wezumu skaita us dauds gadu simteneem. Leelaka dala faru jan nokaltuschi, tikai us seemekeem fahdi reti sari wehl salo.

IX.

Ka wilktachi (wilkatas) zehlufshees.

Wezôs laikos, kad wehl deewinsch fenes wirfû staigaaja, Sagadu, zeemâ, Alswiku pagastâ bija lepnas fahfas. Trihs

deenas un trihs naftis kahsneeki ehda, dsehra un jandalejahs,
het garicus neweens neatmineja.

Treschas deenas wakarâ eenahk firms wezs wihrs ar
garu hantu bahrdu, hantu speeki rokâ, ubagu tarbu kaklâ un
schehligâ halsi luhds, lai tam dodot naftsmahju. Bet bruht-
gans un bruhte skarbi atbild: „Tu tahds plukata teitan
eedrofchinajees naftsmahju prafit? Preessch wasankeem
te naftsmahjas naw. Ej meschâ, wilku midseni naft-
smahju dabusi!“ Nabadsinsh wehl reis luhds, bet kahsneeki
to issweesch pa durwim ahrâ. Wezitis aiseet ne wahrda
nesazijis. Bet gabalinu pagahjis atskatas us kahsneekem
atpakal un saka: „Pee wilkeem mani suhtijaht, par wilkeem
paschi palifeet un eesect lihds pastara deenai pa meschu ap-
kahrt ka wilki kaufdami, bet atpestischanas mellefeet welti.
Tikai tam taps grehki peedoti, ko medineeki noschauis.“

Tik ko wezits schos wahrdus bij isrumajis, tad tuhlin
bruhtgans un bruhte ar wiseem kahsneekem par wilkeem
pahrwehrtuschees kaufdami eeskrehja meschâ.

No ta laika ap Sagadu zeemu loti daudj wilku. Bet
leelaka dała no teem naw ihsti wilki, bet wilkatschi, t. i. par
wilkeem pahrwehrsti zilweki. No zilwekeem wilkatschi nebehg,
bet ašarainahm azim schehli us teem noskatas. No medineeku
Lodehm teem naw bail, jo nahwi tee gaida ka atpestischamu.
Bet ari tureenes medineeki wilkatschus pasihst un sargas
winus schaut, bihdamees padarit slepkawibu. Tatschu kahdu-
reis noteek, ka medineeks, domadams schahwis wilku, noschauj
wilkazi. Bet wilku dihradams sem wilka ahdas atrod zilweka
meesu, ko tad tapat wilka ahda slepenn aprok meschâ.

Wehl nesen Alswikos dsjhwaja wezitis, kas, jaunâs
deenâs, leels medineeks buhdams, wilku schaujot bij noschahwîs
wilkazi. Nahkoschu nafti Sagadu zeema kahsneeks parahdiyes
medineekam ſapni un pateizees par atpestischamu.

X.

Saimneeks par lahzi.

Lapšchu zeemâ ſeūō ſaikôs dſihwoja loti bagats, bet loti ſkops ſaimneeks, kas no ziteem krahpa un rahwa zif tik wareja, bet nabadsinam, lai ari tas deen' nakti pee wina durwim guletu, tas nepasneedſa ne maiſes kumofina.

Deewinsch to dſirdeſdams apſolijahs ſaimneeku pahrbandit. Weenudeen pee ſaimneeka eenahk wez̄s wihrinſch baltru bahrſdu un luhd̄ ſumofinu maiſes. Skopulis to atraida zeetſirdigi. Nabadsinſch nahk otru deenu, nahk trescho, bet nedabu neneeka. Beturtâ deenâ ſkopulis, gribedams no uſmahzigà wezifcha walam tift, paleen ſem tiltina, lai wezo, ja tas wehl nahktu, waretu iſbaudit. Deewinsch nahk par tiltu un ſaimneeks ſem tilta ruhž kā lahziſ. Deewinsch uſ tilta apstahjees ſaka: „Kad tu kā lahziſ ruhž, lai tad tew ari muhſham par lahzi palitt!“ Tuhdak ſaimneeks no tilta apatſchas ahrâ un par lahzi pahrwehrtees meſchâ eefſchâ, no kureenes tas wairs ne kad uenahza atpakał.

XI.

Saimneeks par wilkaži.

Dſenu kroga tuwumâ pee Augſtâ kalna ſtarp puriwejem un heſdibeneem bij ſalina, uſ kueas katru nakti wiſa ta apgabala burwji un raganas ſapulzejahs. Semē atradahs leela leepas ſeekſta ar zauru widu, kas mirkuſe gadu ſimteem dewinu upju uhdendōſ. Pehž tam burwji ſeekſtu mehn̄es gaſmâ kaltejuſchi ſimtu gadu ilgi. Zaur to ſeekſtai bija tahds ſpehks, ka tas, kas zaur ſeekſtas zauro widu iſlihda no weena gala lihd̄ otram, wareja palitt (pahrwehrtees) par ko ween gribea.

Tuwumâ dſihwoja kahds ſaimneeks. Schis bij breefmiſs burwīs, kas wiſeem kaiminacem darija poſtu un

nelaimi un par wilku valikdamis teem saplošnja lopus un srgus. Saimneeka kalps nomanija, ka ſaimneeks pušnakti, kad wiſi guł, aifeet projam un tikai pehz gaiķi laika pahrnahk. Kalps nehmahs uſmanitees, ko ſaimneeks par načti dara un kurp tas eet. Nahkoſchju načti tas gahja ſaimneekam ſlepen eepakal, lihds abi nonahza ſalinā, kur kalps paſlehpa hahmōs, lai redsetu ko ſaimneeks tur dara. Šaimneeks pee ſeekſtas nonahzis fahka ahtri nogehrbees, nolika drehbes ſeekſtas ahrpuſe un lihda zaur ſeekſtu trihs reis uſ weenu puſi, trihs reis uſ otru un runaja neſapro-tamus wahrdus. Pehdejo reis iſ ſeekſtas wairs ne-iſlihda ſaimneeks, bet wilks, kas ar ahtreem wilka lehzeeneem dewahs no ſeekſtas projam iſ mescha ahrā. Kalps pa tam panehma drehbes, paſlehpa hahmōs un gaidija lihds ſaimneeks nahku atpakał. Gaikeem pirmoreis dſeedot wilks teefham attkal leeleem lehzeeneem bij atpakał ar aitu mutē, ko ſemē nometis dewahs pee ſeekſtas, kur pirmiit bij nolizis drehbes. Drehbes ne-atradis tas fahka oſhnat un ſmilfstedamis apkahrt ſkradit. Kalps iſbiſees fahka behgt, wilks tam pakal. Kalps tif ko pajaudaja mahjās pa durwim eetilt un tahs no eeffchpuſes aiffchaut, kad ari wilks pee durwim bija flaht, kur tas fah ſmilfſtet un krimst durwju ſleegfni. Mahju laudis ſafkreen ar nuhjahm un wilku nosit. Kalps grib nowillt wilkan ahdu, bet ar bailehm eeranga ſawa ſaimneeka lihki. Winſch to aprok ſemē un neſaka neweenam, kas notiziſ. Seewa gaida wihrū pahrnahkam, bet neſagaida un newar ſaprast, kas tam notiziſ. Bet kalps gan ſin, kahdu galu ſaimneeks nehmis.

XII.

Kapebz Alukſne noſaukta par Marijas pili (Marienburg).

Leeli pulki dſelsu wihrū apſtahja Alukſnes pili. Par welti wini to mehginaja eenemt, wezec zihniſahs

lä ūmbri un no padoſchanahs ne domat nedomaja. Jau dſelſineeki ſahka atkahptees, jau ſeutschī dſeedaja uſwahreſchanas dſeeſmas un neſa deewineem alus kaufus par upuri, kad kahdš neleetis no paſchu laudim dſelu wiſhrem par leelu algu parahdijs ſlepenus wahrtus kur pili eeklith.

Nakti, kad wiſi ſehdeja pee dſihru uguns, kad jaunawas karotajeem ſneeda kaufu ar meeftinu un wiunu galwu puſchkoja oſola lapu wainageem, dſelu wiſri peepeſchi parahdijs pili. Pils aifſtahwji zihniyahs duhſchigi un krita kaufā lihds pehdejam wiſram. Ari jaunawas zihniyahs lihds. Kad Alluknes wirſaitis redjeja, ka wiſi paſaudets, tad wiſch pili eededsinaja. Nodega pils, ſadega nokanteer un ewainotee kareiwji. Miruſcho pils apſargataju gari par putneem pahrwehrtuschees pažehlahs gaiſā un waideſami lidoja ap uguns leefmahm un ſagruhſtoschas pils drupahm.

Dſelu wiſri gribеja pili uſzelt no jauna. Bet putni, miruſcho pils aifſtahwju gari, wiunu allaſch trauzeja. Ko par deenu uſzehla, to putni par nakti noplehſa. Spahrnus flabinadami tee lidoja draudigi ap ſtrahdneefemi, kaſ nehmahs pili uſzelt. Dſelſineeki fazija, ka putni meklejot nodeweju, kaſ tagad atradahs pee wineem. Redſedami, ka pili newar gatawu dabut, tee gahja apſpreestees kaſ darams. Noſpreeda nodeweju eemest Alluknes eſarā, lai putnis apmeerinatu. Te kahdu deenu atnahza iſ wiunu ſemes guđrs wihrs un fazija: „Pili agrak nedabuſeet gatawu, lihds nebuſfeet atraduſchi tiſlu ſtaiftu jaunawu, kaſ uſnaemtos wiſu muhſchu glabat pils atſlehgas.“

Dſelſineeki preezajahs un wedinaja wiſas Alluknes jaunawas uſ dſihrehm un praſija, kura no tahn uſnaemtos wiſu muhſchu glabat pils atſlehgas. Bet ſihlite meitahni eeprækſch padſeedaja, ka atſlehgū glabatajai brefnigs gals gaidams, talab neweena ne-uſnehmahs.

Ar labu neweenas atflehgu glabatajas newareja dabut. Dselsu wiheri sinaja ne wiheri tahā no Aluknes loti dailu meitinu, kō ne ar labu, ne ar laumu nebij eespehjuschi us dsihrehm atwest. Meitene bij bahren, tehwā bij gahjis wirsaitim lihds pili fargat, bet nebij pahrnahzis. Wina pehz tehwa ween raudaja deen nakti. Tumschā nakti tee meitinu fagrahba un aishweda pili un winas skaistuma deht to nosauza deewmahtes wahrda par Mariju. Kad meitene ne kō no winu preekeem un labumeem negribeja sinat, tad tai kahduriht sludinaja, ka winai pils atflehgas janem gla-bashanā. Kad wini meitene fagrahba un ar atflehgahm eemuhreja dsihwu Aluknes pils muhrōs. Nu dselstneeki bij droshchi, ka pili nekad eenaidneeks newarehs dabut par sawu, tadeht ka atflehgu glabataja nesnatneekam nebij atrodama. Septinas deenas un septinas nattis nelaimigā meitene muhrōs lungsteja un s̄cheli waimanaja. Gan putni pa wezam pili par nakti aplidoja, gan gribaja muhrus noplehst, bet meitenes waidi putnus tā isbeedeja, ka tee aislaidahs tahlu projam un sawu laiku wairā nerahdijahs. Astotā deenā meitenes lungsteschana aplusu. Pils muhri pazehlahs deenu no deenas augstak un jau pehz gada latka pili fwineja leelus svehtkus. Wini nosauza pili pehz eemuhretās meitenes wahrda par Marijas pili. Bet apkahrtejee eedsihwotaji patureja senako wahrdu Alukne, ka to wehl s̄cho baltu deenu nosauz.

XIII.

Welna akmeni.

Dselsu wiheri eesahka Aluknes pili taifit, bet teem peetrūhka akmenu. Wini noslehdsa ar welnu deribu, kas apsolijahs akmenu un peenest, bet par to welnam bij ja-atdod puše no pils. Welns tad ari ussahzis akmenu nest par juheu us Alukni un strahdajis noswihiđis, tā ka akmenu nekad naw bijis truhkums.

Weenreis par juhen ar leelu akmēnu klehpi pahrnahzis welns zelā satika fawn bruhti nahwi un eefahka ar to farunatees, nemias nemanidams ka farunajotees pagahjuſe gandrihs wifa nahts. Paschureis nahwe welnam palihdseja akmēnus us muguras zelt, tad tuvako mahju gailis aisdsee-dajahs. Nahwe no gaila dseedaschanas iſbijuſehs atlehzahs atpakal. Welns nastu nespēhdams noturet palaida wałam, akmēnu nasta krita un pahrplihſa. Akmēni iſbira wispahr eeleju, kur tos wehl ſchodeen pee Luhra zeenia war redset. Welns, redſedams ka lihgumu pametis, wairs Alufnē ne-rahdijahs. Ari nahwe, aifkawejuschs preefch gaila dseedaschanas fafneegt ſapu kalnium, valita us iſbiruſchajeem akmeneem ſehſham un waidam, kur to wezi laudis daudſkahrt ap pusdeenas laiku redſejuschi paſchi ſawahm azim.

XIV.

Puhkis.

Senlaikos Alšwiku pagasta A. mahjās dſihwoja ſaim-Gabrans wahrdā. Reis pa beeju meschu eedams wiſch faſtop paſchu nelabo. „Kā klahjas, draugs?“ welns prasa. „Slifti,“ Gabrans atbild. „Es tew waru palihdset,“ welns ſaka ſilu melni putnu iſ aſotes iſnemdams. „Sche, glabā wiñu aſotē pee ſirds, tad redſei ka tew ees labi. Pehz trihs gadeem ſchinī weetā atkal ſatiffimees.“ Gabrans welnam pateikdamees aifeet.

Ruden iwiſch brauz uſ Rigu — linu pods wesumā. Rigas fungi linus nopirk un uſleek uſ ſwareem, bet pods ſwer birkawu. Rigas fungi groſa galwu kaſa aif auſim, ſchirſta pa lineem, bet newar ſaprast, kur lini tik ſmagi. Bet Gabrans reds, ka wiña putnis ſirgadamees ſehſch us leui ſaina. Rigas fungi putna uſredſ, ſwer wehl weenreis, ſwer otrreis — birkaws bijis, birkaws paleek. Kungi aif-makſa nauđu; Gabrans brauz preezigs us mahjahm. Uſ

Nigu brauzot tam apzirkai bija tukschi; mahjâs atbrauzot tee bija lihds malahm pilni. Gabrans preezajas bes gala. Pa-eet trihs gadi lihgsmibâ im pilnibâ. Te welns sinamâ deenâ flaht un waiza: „Nu, waj ne-eet labi? Ja gribi, lai tew weenmehr labi eet, tad dari tâ: Kad ej mahjâs, tad faki us seewas: Seew, welns tawâ firdî, welns manâ!“ Wihrs to apsalas un abi schâkiras. Us mahju eetot wiham tomehr paleek bail un tas pahrnahzis us seewas faka: „Seew, deews tawâ firdî, deews manâ! — Te — burksch! putns, fils melns, is asotes laukâ un jumita tschukurâ eekschâ: Azumirkli jumts fahk degt un mahjas nodeg lihds pamatam. Gan kaimixi fasfreen dsehst, bet jo wairak lej, jo wairak deg. Mahjai degot fadega ari wisa bagatiba, ko puhkis tur pa teem trim gadeem bij sanesis un Gabrans palika wehl nabagaks, ne kâ eesfahkumâ bijis.

XV.

Pehrcons un welns.

1.

Kahdureis mettene gahja meschâ ogas lasit. Atpakal nahkot usnahza bahrgs pehrcons. Us zela wina eeranga masu melnu putnim, kas bailigi tschinkstedams apkahrt lehka. Behdigi putnisch meitenei uslez us pleza. Meitene putnim schehslodama eleek to asotê. Usreis fahk pehrkon ruhkt un sibeni krustotees, ka meitene neteek ne us preekschu ne atpakal. Meitenei paleek bail un ta issauzas: „Deewin, glahb!“ Tik ko ta scho wahrdi issaqijuse, kad wina no asotes iswelas melns kamols. Sibens tai paschâ brihdî sper krustaniski par kamolu un kamols pasuhd. No bailehm atschirguse meitene eet tahlač un bahsch roku asotê, bet melna putna tur wairs naw. Mahjâs ta isskahsta mahtei ko peedshwojuse. Mahte tikai atfaka: „Wai, behrin, tas jau bij pats nelabais ko pehrcons nospehra!“

2.

S. muisjā dsihwoja nīks, mantas kahrigs kungs.
Lai gan tam bij dauds bagatibas, dauds muisju un dsimt-
lausju, tad tomehr wina mantas kahribai nebijā gala.
Winsch gribēja buht par wiseem kungeem tas bagatakais
un tapehz slehds fabeedribu ar paſchu nelabo. Puſnakū,
kad wiſt guleja, winsch aifgahja uſ krustu zela un trihs reiſ
paſwilpoja. Tuhdaſ welns bij flakt un teiza: „Ko wehlees,
draugs?“ — „Naudu!“ kungs atbild. — „Aldoſt dwehſeli,
dabuſti naudu, mantu un wiſu, ko ween eekahrojees!“ —
„Manis dehſ doschu deſmit dwehſeles, bet dodi tikai naudu.“
— „Atminees, ko ſolijees,“ welns ſaka un aifeet. Kungs
mahjā pahrgahjis atrod iſtabu pilnu ar ſelta naudu, —
kuhts ſtahw feſchi jauni melni ſirgi. Kungs preezigs brauz
uſ Rigu. Rigas kungi brihnas, kur ſchim tik dauds naudas,
bet wehl wairak, kur tam tik ſlaifti ſirgi, kā neweenam.

Kungs brauz uſ mahju. Zelā tam ſateek nabadsinſch,
kas luhdſas, lai to pawedot. Bet kungs fleeds: „Greeſ
zelu, lupata! Tahds kankars nedrihſkt fehdet manā kareetē!“
— Nabags aifeet un ſaka: „Gan tu mani peemineſi!“ —
Kungs ſmejas un brauz tahlaſ. Pret wakaru pee debeſſ
uſwefkas melna tuhze (padebeſſ.) Pehrkonſ ruhž. Kungam
paleek bail un tas laiſch uſ preekſhu, ko tik jauda. Uſreis
tas eerauga, ka pa zelu tek maſſ melni ahſitſis lipiau kusti-
nadams. Blehdams tas peefkreen pee kareetes. Kungs
doma: no ahſena buhs mahjās labz ſepets un eenem to
kareetē. Kalps Janis braukdamſ loti iſbihſtas, jo winsch
ſin, ka kungs kareetē eenehmiſ paſchu nelabo, kas par ahſi
pahrwehrtees, lai no pehrkonſ waretu iſbehgt. Winsch grib
kungam fazit, lai ahſiti met iſ kareetes ahrā. Bet tai
brihdī melna tuhze paſrplehſchas par wiſu debeſi. Sibens
ſper un reiſe ar to rihb pehrkonſ tik breefmigi, ka Jahnis
no bailehm apreibſt. Kad atmoſtas, tad naw nedſ kunga,

neds kareetes, neds ahſſcha un ſechu ſirgu weetā ſechas ſuhnu tſchupinas.

Te ari peenahk wezais ubags un ſaka: „Nedſi, ta tahdam eet, kas ar welnu ſlehdſ deribu!“

XVI.

Par balto kehnimu.

Tahlu aif desmit kehnimu ſemehm atrodaſ leela ſmilſchu juhe, fur uhdens weetā teſ ſmilſis. Aif ſchahs juheras ir jauka ſeme par kueu walda Baltais kehninsch. Tur almenit weetā ir tihrais ſelts un uhdens weetā teſ medus. Kehninsch jau dſihwo tuhktosch gadus un ne kaf nemirs. Maktim gulot putni no debefim nes wehſtis, kas nahlamās deenās notiſ, kā ari grahmataſ, ko deewinſch uſralſtijis. Ar ſuncem winsch ſuhta wehſtis pee ziteem kehnineem, jo tekoſchu ſmilſchu juherai zilweki vahri neteek. Bet kaf reiſ ſmilſchu juhe miteſees tezet, tad Baltais kehninsch nahks ar leelu kara ſpehku ſchurp un jahtneeki ſelta pakaweeem apklahs wiſu ſemi. Pehz ſcha kara paſaulē dſims til maſti zilwezini, ka ſeptini warehs rijas krahſni labibu kult. Pehz tam tad drihs buhs paſaulei gals.

XVII.

Par diwi broakim.

Malanžchu voſaga.

Winam tahlwam bei diwi dāli, wīns nu tīm mudigš, uhtes laiſks. Te wīmu dihmu atnoaſ pots zilhngis lilslungis un tahlwam ſoka: „Souti man tawus dālus, laſ ji gona munas wuſchkaſ (aitas), wīmu ſchuhdin, uhtru reītu.“ Tahlws pa prihſchku ſoutija mudigu. Jis uſ muſchku idams it lilaſ puram garam un reds ſoka wīns wažs, wažs weirinſch uuhgrimiſ da plazim dovnās. Jis ſoka: „Dielta meiſis, iſwalz mani oarā.“ Dāls ju iſwalc. Brūjam idams wažihs iſwalc

stabuliti mih vāsutes un idūd jam. Muischā līskungs ūka:
„Goni munas wuschkas, ja nanūganī, toad deirashu tawim
treis vādas sluhfnas par mugaru — un ar ūali apbahr-
stischu. Puika dsan wuschkas gonūs. Wuschkas ūoak ūkriht
meschā. A jis iswalt stabuliti un ūoak pōust. Wuschkas
toundalin un mescha vārā un ap pukku apkoart un ūlausās
un ūlausās un naīht nei ūla nūst. Woakarā wuschkas
moajās poardsins it pih lila lunga. Līskungs breinās un
breinās un nawar isbreinītis, ūoa puika warajis wuschkas
mūghanīt. Idūd jam salta gobalu un ūka, ūoa reitu uhtram
broalam jonoak wuschku ganīt. Puika prīzigs ūsit moajās.

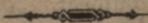
Reitā it uhts broalis us muischu un otkal ūteik wazū
weirianu. Jis tuapat lōudsās lai ju iswaltut. A jis paleit
nifns un ūoaka: „kuh, es lai ju iswaltu!?” Welzīs poats vārā.
Man naw laika.” Puika ūsit pih lila lunga. Līskungs
otkal tuapat ūoaka. Puika dsan wuschkas gonūs. Bet
wuschkas ūoak ūkriht meschā ihkshchā. Gon jis ūkrihn joam
patal us wīnu, gon us uhtru pūst. Bet wuschkas nawar
ſadabūt. Žoā-it bes wuschkahm moajās. Līskungs proasa:
„tur munas wuschkas?” A jis nafin nei ūua atbildāt. Te
līskungs ūoaka: „Deirajat jam treis sluhfnas par mugaru
un usboarstat ūali un dsanat jū prūjam us moajam. Puika
ūsit. Mugara dag ūoa gunī Pih pura ūteik otkal wazū
weirianu. Jis ūoaka ūmidamīs: „Redj, ūoa it ūlinkam!”

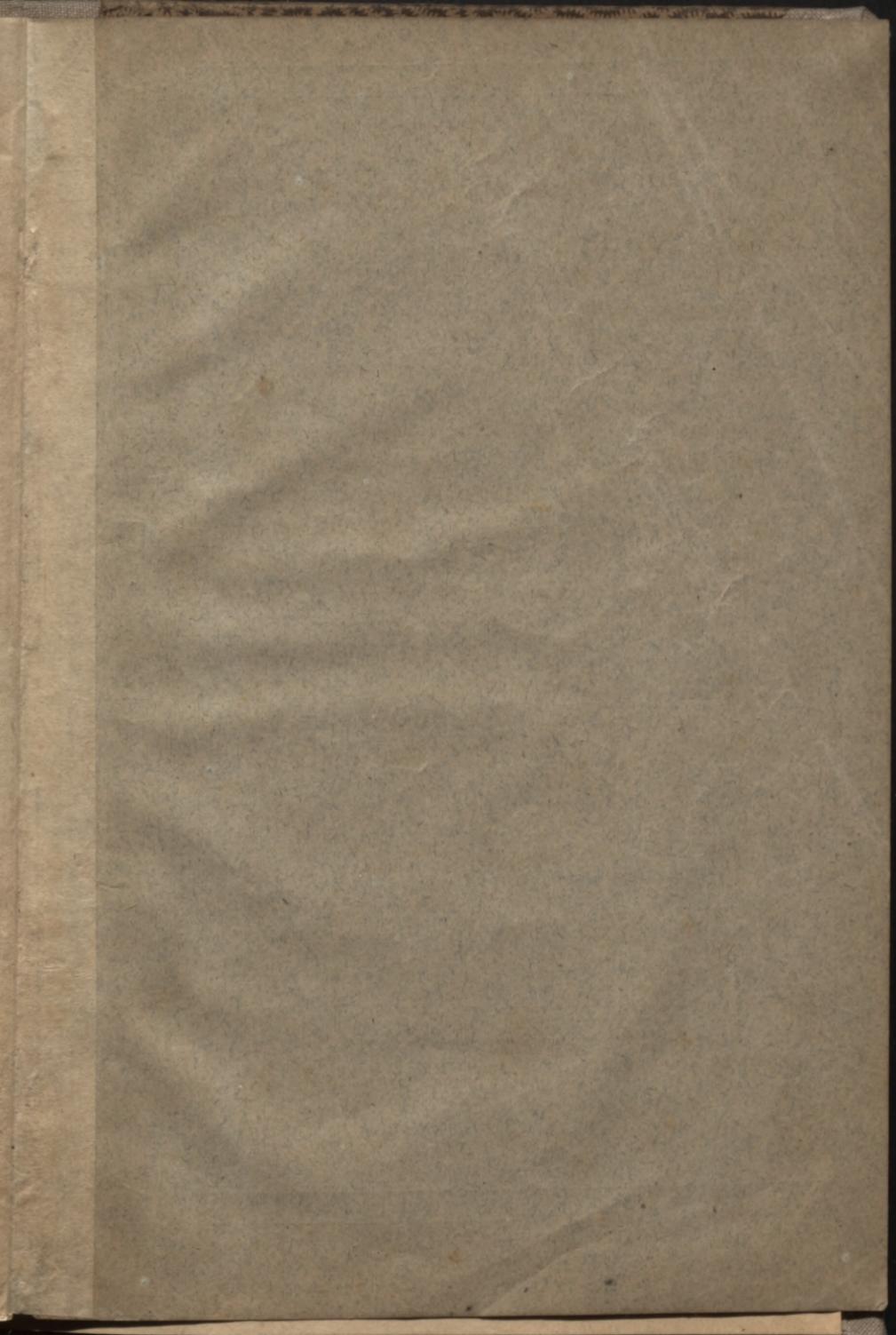

Rāhōtājs.

Lapas p.

1. Somu (Samu) besbibens	5
2. Par semes deewiku barosčanu	6
3. Par tšchuhšku īehnianu	8
4. Galwas kausa awois	12
5. Deewa gredšens	14
6. Wirsaitis Lingrunis	16
7. Deewa folle	18
8. Ontu mnhscha preede	21
9. Kā Wilkatschi (wilkatus) zehluſchees	21
10. Saimneeks par laži	23
11. Saimneeks par wilkazi	23
12. Kapchz Alukne nosauktā par Marijas pilī	24
13. Welna akmenti	26
14. Puhkis	27
15. Pehrkons un welns	28
16. Par halto īehnianu	30
17. Par diwi brošlīm	30

P. Behrsinaa grahmatu pahrdotawā,

Suvorowa eelā Nr. 7,

babujamas schahdas grahmatas:

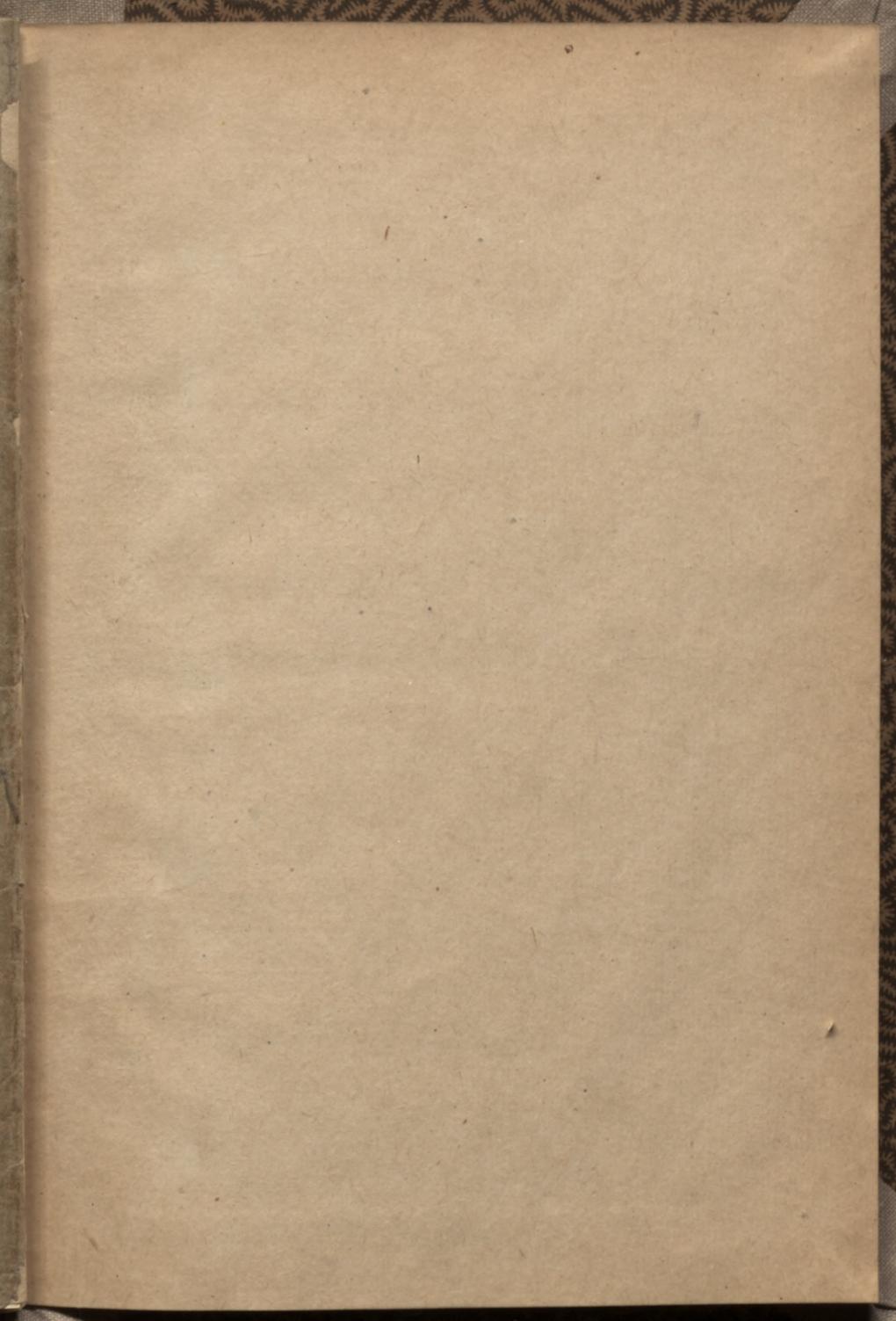
Wiegneru Ernesta	Sagatavoschanas kurss
	koru bseedašchanā. Mafsa 25 lap.
Ad. Alšunana	Gewehrojami Latweeschi 40 "
P. Behrsina	Neatismirstelites. Mafsa 20 "
— —	Latweeschi teikas . . . 15 "
— —	Ahbeze (otra druka). Mafsa 20 "
— —	Latifchanas grahmata
	I. dala (Betorta druka) . . 50 "
— —	II. dala . . 40 "
K. Stakles	Kreewijsas wehisture . . 15 "
— —	Bihvelces stahsti . . . 30 "

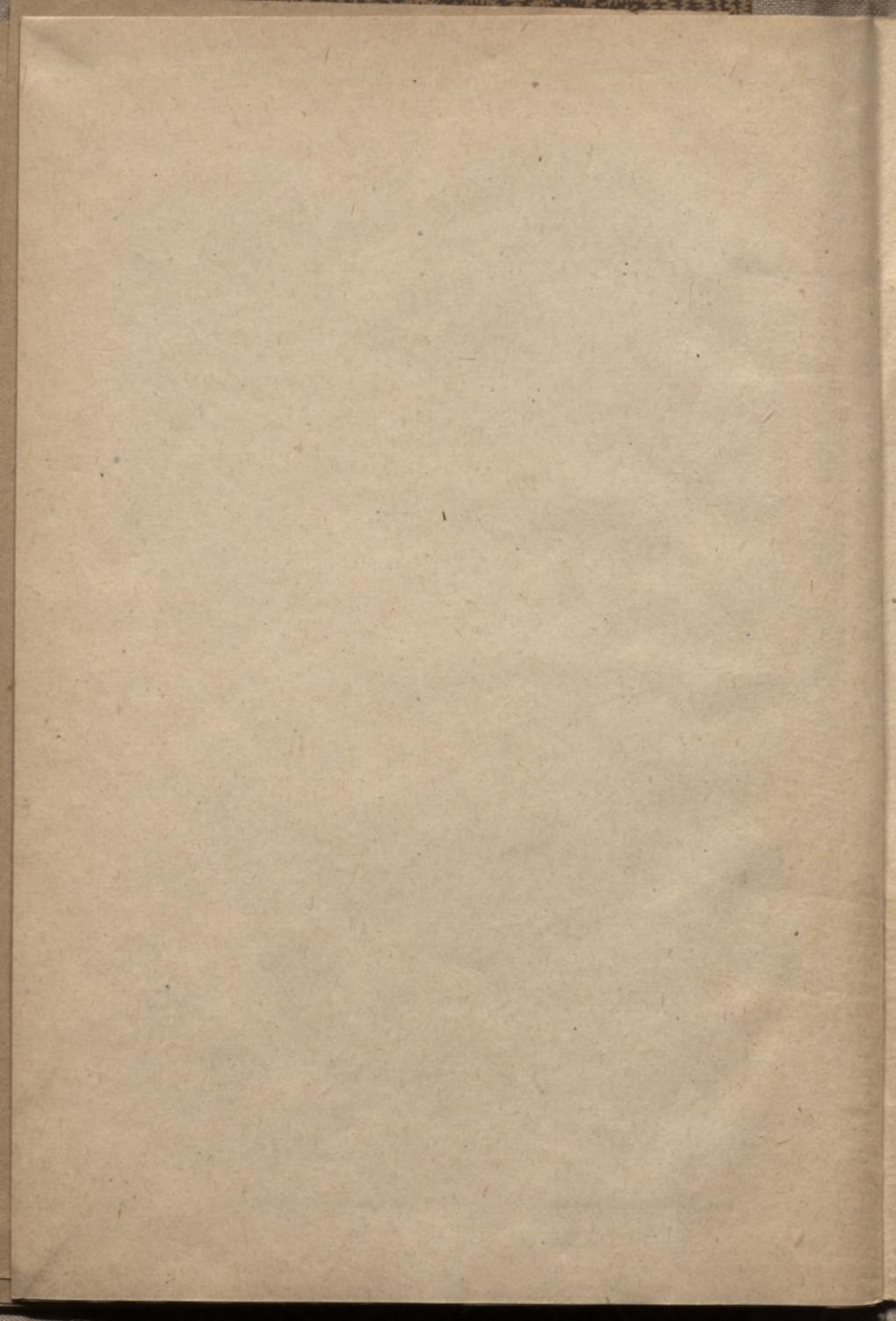
D seefmu grahmatas

dajchadobs ūbjumōs.

Bei tam wijsas zitas latvijskas grahmatas, ūewisichti skolas grahmatas, Latweeschi, Kreewi un Washzi walodā.

Rakstamas leetas.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309057023